

ת"פ 8307/09 - מדינת ישראל, פרקליטות מחוז דרום-פלילי נגד באסם אבו חאמד, עדן עמר - עניינה הסתיים

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"פ 8307/09 מדינת ישראל נ' אבו חאמד

ת"פ 19261-04-10 מדינת ישראל נ' עמר

בפני כב' השופט מרדכי לוי

המאשימה: מדינת ישראל

ע"י עו"ד ענבל ברסאנו

פרקליטות מחוז דרום-פלילי

נגד

הנאשמים:

1. באסם אבו חאמד

ע"י עו"ד אורי בן נתן

2. עדן עמר - עניינה הסתיים

גזר דין - בעניינו של נאשם 1

כללי

1. הנאשם 1 (להלן: "**הנאשם**") הורשע, על פי הודאתו, בעבירות הבאות שבכתב האישום המתוקן: עבירה של **כליאת שווא**, לפי סעיף 377 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**"), ו**שתי עבירות של סחיטה באיומים**, לפי סעיף 428 רישא לחוק העונשין.

2. הודאת הנאשם ניתנה בעקבות הסדר טיעון שהתייחס בעיקר לתיקון כתב האישום המקורי ולעניין הפיצוי למתלון, כפי שיפורט להלן.

3. על פי כתב האישום המתוקן, בתאריך 8.4.2009 או בסמוך למועד זה, סיכם **אחר** עם הנאשמת 2 (להלן: "**הנאשמת**"), שתגרום לנ' א' (להלן: "**המתלון**") להגיע, באמצעי תרמית ופיתוי, לדירה בבאר שבע (להלן: "**הדירה**"). בהמשך לכך, סיכם **האחר** עם **הנאשם** כי יגיע לדירה יחד עם **לוקאס בושיק** (להלן: "**לוקאס**"), שם ימצא המתלון ושם יאיים על המתלון במטרה לקבל ממנו כסף.

בהמשך לכך שלחה הנאשמת, אשר הציגה עצמה לפני המתלון בשם "שרין", הודעת טקסט למתלון ושוחחה עמו טלפונית, בתואנה שהיא מעוניינת להכירו. המתלון והנאשמת נדברו להיפגש ביום 11.4.2009 בערב בבאר שבע, וכך היה - הנאשמת עלתה לרכבו של המתלון, והשניים שוחחו ביושבם ברכבו של המתלון. בתום המפגש נדברו הנאשמת והמתלון להיפגש שוב ביום למחרת בשעה 20:00. בתאריך 12.4.2009 או בסמוך לכך הכווינה הנאשמת את המתלון בטלפון כיצד להגיע לדירה, באומרה למתלון כי זו דירתה. בפועל, הדירה נשכרה על ידי הנאשמת ועל ידי נסים אלעטאונה. המתלון הגיע לדירה ושהה במחיצת הנאשמת. השניים נדברו להיפגש שוב ביום למחרת.

בתאריך 13.4.2009 קבעה הנאשמת עם המתלון כי ייפגשו בדירה בשעה 21:00. המתלון הגיע לדירה. בשעה 21:10 או בסמוך לכך, בתיאום עם הנאשמת ובתיאום מוקדם טלפוני ביניהם, הגיעו לדירה **הנאשם ולוקאס** ונקשו בדלת. המתלון התחבא בשירותים. בהמשך לכך נכנסו הנאשם ולוקאס לדירה. בחלוף דקות אחדות ניגש לוקאס למקום המסתור של המתלון, בשירותים, פתח את הדלת, וקרא לנאשם. בהמשך הוציא **לוקאס** את המתלון מהשירותים ותקף את המתלון שלא כדין, באופן שהכהו באגרופו בחוזקה באוזנו. **הנאשם ולוקאס** הובילו את המתלון לסלון הדירה והושיבו אותו על כיסא. **הנאשם** גער בלוקאס על שתקף אותו. במעמד הנ"ל **איים הנאשם** על המתלון שיפגע בו פיזית, כשהוא טוען בפניו שנפגש עם אשתו ו"זיין אותה". **הנאשם דרש** מהמתלון כי ישלם לו סך של 200,000 ש"ח כתנאי לכך שישחרר אותו. מחמת האיומים התקשר המתלון לבן דודו שריף אלעטאונה (להלן: "**שריף**") באמצעות הטלפון הנייד שלו, וביקש ממנו להגיע לדירה כשברשותו כסף, על מנת שלא יפגעו בו פיזית. שריף מסר למתלון "שלא ידאג, שהוא יסדר את העניין, וכבר עשו את הטריק הזה למישהו אחר". בהמשך לכך, בשעה 21:40 לערך, **שוחח הנאשם** טלפונית עם שריף באמצעות הטלפון הנייד של המתלון, ואמר לו שהמתלון פגש באשתו, ושם אינו רוצה שיהיו למשפחת המתלון "פאדיחות בכפר", שיביא עמו 70,000 ש"ח. בהמשך שוב **שוחח הנאשם** טלפונית עם שריף, באמצעות הטלפון הנייד של המתלון. בשיחה עדכן שריף את הנאשם כי ברשותו סכום של 13,000 ש"ח. **הנאשם** אמר לשריף: "13,000 לא כדאי לך להגיע לבאר שבע תחזור לקומה השנייה בבית שלכם מהכספת של אבא שלך תוציא עוד 50,000 שקל". בשיחה נוספת בין שריף לנאשם עדכן שריף את הנאשם כי ברשותו 23,000 ש"ח. **הנאשם כעס וצעק** על שריף באומרו: "אני התפשרתי אתך על 70,000 שקל עכשיו אני רוצה 200,000 שקל". לבסוף הסכים **הנאשם** כי שריף ימסור לו 23,000 ש"ח כעת, בתמורה לשחרור המתלון, וסך של 150,000 בנוסף, ביום שלמחרת. **הנאשם** סיכם עם שריף שיגיע לדירה, והבהיר לו כי אם יערב את המשטרה הוא יחתוך את המתלון "...לגזרים ומשליך לך אותו מהחלון".

בהמשך לכך ירד **לוקאס** מהדירה לרחוב לפגוש את שריף, על מנת לקבל מידיו את כספי הכופר. כוחות בילוש שהוזעקו על ידי משפחת המתלון עצרו את לוקאס במקום. **הנאשמים** ברחו מהדירה לאחר ששחררו את המתלון. **הנאשם** נתפס ונעצר ביום 29.11.2009.

4. על פי **הסדר הטיעון**, מלבד תיקון כתב האישום המקורי, הוסכם כי **בעניינו של הנאשם** תטען המאשימה למאסר ממושך בפועל, כשההגנה חופשית בטיעוניה לגבי רכיב זה; הוסכם על מאסר על תנאי אשר ייקבע על ידי בית המשפט; והוסכם על פיצוי בסכום של 40,000 ש"ח אשר יופקד בתיק בית המשפט לטובת המתלון עוד טרם מתן גזר הדין. יוער, כי בסופו של דבר, מסיבה טכנית, לא היה ניתן להפקיד את סכום הפיצוי המוסכם בתיק בית המשפט לפני מתן גזר הדין.

5. **הנאשמת** הורשעה, על פי הודאתה, בעבירה של **חטיפה**, לפי סעיף 369 לחוק העונשין, בכך שפיתתה באמצעי תרמית את המתלון להגיע לדירה. על פי הסדר הטיעון "הסגור" בעניינה שאותו כיבדתי, הוטלו עליה מאסר בפועל לתקופה של 6 חודשים, לריצוי בדרך של עבודות שירות, ומאסר על תנאי.

6. **לוקאס** הורשע, על פי הודאתו, בעבירות של **סיוע לחטיפה לשם סחיטה**, **תקיפה בנסיבות מחמירות**, **כליאת שווא ושתי עבירות של סחיטה באיומים**. לוקאס נידון ל-20 חודשי מאסר בפועל בניכוי תקופת מעצרו שנמשכה כ-13 חודשים, ולמאסר מותנה בן 12 חודשים למשך שנתיים מיום שחרורו ממאסר. כמו כן הוא חויב בפיצוי למתלון בסך 10,000 ש"ח (ת"פ (מח' ב"ש) 8103/09 **מדינת ישראל נ' בושיק** (15.7.2012)).

עיקרי תסקיר שירות המבחן

7. מתסקיר שירות המבחן עולה כי הנאשם הוא בן 34, נשוי ואב לשלושה ילדים צעירים. הוא בעלים של בית-קפה מזה כשלוש שנים. לנאשם אין הרשעות קודמות, והוא תפקד באופן נורמטיבי. הנאשם הדגיש כי הוא בן למשפחה נורמטיבית, וכי אחיו הם בעלי תארים אקדמאיים ועיסוקים מכובדים. הנאשם סיים 12 שנות לימוד באופן תקין והוא בעל תעודת בגרות. לאחר לימודיו התיכונים הוא השתלב בעבודה ולאחר מכן למד רוקחות ברומניה. לאחר שסיים את לימודיו, חזר הנאשם לישראל, היה חסר מעש וחברה, ויצר קשר עם אדם שהשפיע עליו לבצע את העבירות הנוכחיות. אותו אדם ביקש מהנאשם, בשל מבנה גופו השרירי, לסייע לו לגבות חוב כספי.

הנאשם התקשה להסביר מדוע נענה לבקשה זו, תוך שחזר ואמר כי התנהגות זו כלל אינה מאפיינת אותו. הנאשם שיתף כי הוא חש בושה גדולה בנוגע למעשיו, ובעיקר בכל הנוגע ליחסיו עם משפחתו, בעקבות מעשה העבירה. הוא הוסיף כי מדובר במעידה חד-פעמית, והוא סבור כי לא יפעל כך פעם נוספת.

שירות המבחן התרשם כי הנאשם מביע צער על מעשיו ומבין את חומרתם. לצד זה, ניכר כי הוא מתקשה לגלות אחריות למעשיו ומשליך את הסיבה לכך להשפעתו השלילית של שותפו לביצוע העבירה. הנאשם מתקשה גם להתייחס באופן מעמיק לשילוב של מעשה העבירה ושל התנהגותו במהלך ביצוע העבירה עם מאפייניו האישיותיים. על כן התקשה שירות המבחן להעריך עד כמה יוכל הנאשם לעמוד בפני פיתויים עתידיים דומים ולהימנע ממעורבות פלילית חוזרת.

אף על פי כן, שירות המבחן התרשם כי המעורבות הפלילית הנוכחית היוותה בעבור הנאשם סוג של טלטלה ותחושת שבר בחייו, וכי הנאשם זכה ליחס של גינוי מהסביבה המשפחתית. כל אלה עשויים להוות מרכיבים משמעותיים להרתעה בעבורו.

8. לסיכום, ציין שירות המבחן כי במקרה זה יש מקום לענישה בעלת מסר הרתעתי ברור בדמות מאסר. לצד זאת, מאחר שמדובר באדם שתפקד באופן חיובי לאורך השנים, ללא מעורבות פלילית קודמות, ובשים לב לחלוף הזמן מאז ביצוע העבירה ולכך שהנאשם לא ביצע עבירות נוספות, וההערכה כי ההליך המשפטי המתנהל מהווה עבורו גורם בעל השפעה מרתיעה - הומלץ על ריצוי המאסר בעבודות שירות, לצד מאסר מותנה ופיצוי למתלונן.

הראיות לעונש

9. ב"כ המאשימה הציגה את גזר הדין שניתן בעניינו של **לוקאס**.

10. ב"כ הנאשם הגיש מסמכים המעידים על כך שלנאשם יש תואר ברוקחות ותעודת עוסק מורשה.

עיקרי טענות המאשימה

11. ב"כ המאשימה טענה, לגבי שתי העבירות של סחיטה באיומים, כי הנאשם ביצע עבירות אשר בבסיסן תאוות בצע ורצון לקבל כספים, באיומים ובמעשה סחיטה קשה, תוך ניצול מצוקה וחולשה של המתלונן. ב"כ המאשימה הפנתה לכך שהמחוקק קבע לצד העבירה של סחיטה באיומים עונש מאסר של 7 שנים, והדגישה כי הפסיקה חזרה וקבעה כי מדובר בעבירה חמורה המחייבת תגובה עונשית קשה, תוך דגש על הצורך בהרתעה.

12. לגבי העבירה של כליאת שווא, צוין כי גם לצד עבירה זו, שהערך המוגן בה הוא חירות האדם, קבע המחוקק ענישה מחמירה. לטענת ב"כ המאשימה, כליאת השווא במקרה זה מדגישה ביתר שאת את הפגיעה בערך המוגן שבעבירת הסחיטה, ולמעשה העצימה את החשש אשר עטף את המתלונן בסיטואציית הסחיטה, שכן נמנע מהמתלונן לעזוב או מלהזעיק עזרה.

13. לגישת ב"כ המאשימה, אמנם הנאשם הורשע במספר עבירות, אולם יש לבחון את האירוע כאירוע אחד ולקבוע מתחם ענישה אחד, ולהעמידו על 18-48 חודשי מאסר בפועל, בהתאם למדיניות הענישה בפסיקה, לנסיבות ותוך התייחסות לעונש שהושת על שותפו לוקאס.

14. לגבי הנסיבות אשר הובילו לעבירה, הטעימה ב"כ המאשימה כי הנאשם סיכם עם לוקאס לסחוט באיומים את המתלונן עוד טרם שהגיעו השניים לדירה, כמפורט בכתב האישום המתוקן, וכי הנאשם אכן מימש את שסוכם. הודגש כי הנאשם היה הגורם הפעיל ביותר בסחיטה, שכן הוא שאיים בפועל על המתלונן, והוא שניהל את שיחות הטלפון מול שריף ואיים גם עליו.

15. לגבי הנזק מביצוע העבירה, ציינה ב"כ המאשימה כי המתלונן העיד לפני בית המשפט על חששותיו ועל הסיטואציה הקשה אשר השפיעה עליו.

16. לדעת ב"כ המאשימה, עונשו של הנאשם צריך להיות חמור יותר מעונשו של לוקאס (אף שהאחרון הורשע במספר עבירות רב יותר והורשע גם בעבירת אלימות כלפי המתלונן) בשל העובדות המיוחדות לנאשם, שכן כאמור, הנאשם היה הפעיל בכל האירוע, הוא שאיים על המתלונן ודרש את הכסף, הוא אשר ניהל את שיחות הטלפון מול שריף, הוא אשר דן בסכום הכסף הנדרש לשחרורו של המתלונן, והנאשם אף איים על שריף.

17. ב"כ המאשימה הפנתה לפסיקה שלהלן: ע"פ 602/02 **אוחנינה נ' מדינת ישראל** (22.4.2002); ע"פ 1725/07 **מדינת ישראל נ' אבן סעיד** (14.5.2007) (להלן: "**עניין אבו סעיד**"); ע"פ 1106/11 **מדינת ישראל נ' ואקנין** (29.6.2011); ע"פ 1731/11 **מדינת ישראל נ' אבו רקייק** (3.8.2011); ע"פ 6774/01 **מדינת ישראל נ' אלעלווין** (1.11.2011); ע"פ 3856/13 **גוני נ' מדינת ישראל** (3.2.2014); ת"פ (מח' ב"ש) 58275-12-12 **מדינת ישראל נ' נחמני** (12.6.2014) - תוך שהיא מציינת כי אף אם הנסיבות במקרים אלו היו שונות, הרי המטרה שלשמה בוצעה העבירה ודרך ביצועה של העבירה הייתה, כבמקרה דנא, באמצעות כליאת שווא, אשר מחמירה את הנסיבות.

18. לסיכום, בהתחשב בנסיבות החמורות, בפסיקה הקיימת, בהשוואה לשותפיו של הנאשם, בהעדר עבר פלילי, בחיסכון המסוים בהליך השיפוטי, בחלוף הזמן במידה מסוימת שכן המשפט התקדם, במאפייני האישיות הבעייתיים של הנאשם כמפורט בתסקיר שירות המבחן ובחומרת המעשים - עתרה המאשימה לעונש שאינו ברף התחתון של המתחם הנטען, אך בחלקו התחתון, וגבוה מעונשו של לוקאס אשר חלקו באירוע מרכזי פחות.

עיקרי טענות ההגנה

19. ב"כ הנאשם ביקש לראות את כל העבירות מושא כתב האישום כאירוע אחד. כמו כן נטען כי שתי העבירות של הסחיטה באיומים נעברו באותו מעמד וביחס לאותו העניין, ולכן יש לראותן כמעשה אחד.

20. לגבי נסיבות העבירה צוין כי מכתב האישום המתוקן עולה במפורש כי אדם **אחר** היה היוזם והמתכנן של

האירוע, והוא הפעיל את הנאשמת ואת הנאשם; אין ראיה כי הנאשם היה בסוד הקשר או התכנון של אותו אחר כלפי הנאשמת או כלפי אחרים; שריף לא נבהל מהאיומים, מפני שהכיר את הסיטואציה מהעבר, והוא אכן הזעיק משטרה; בהבדל מלוקאס, הנאשם כלל לא נהג באלימות פיזית; והמתלונן היה עם מכשיר הטלפון הנייד שלו לאורך כל האירוע.

21. ב"כ הנאשם עמד בהרחבה על ההבחנה בין הנאשם לבין לוקאס וטען כי לא ניתן לגזור מעניינו של לוקאס את עונשו של הנאשם דנא: צוין כי המשותף לנאשם וללוקאס הוא ההרשעה בעבירות של כליאת שווא ושל סחיטה באיומים; עם זאת, התשתית העובדתית על פי כתבי האישום של כל אחד מהם היא שונה. להבדיל מכתב האישום בעניינו של לוקאס, שממנו עולה כי הנאשם לקח חלק משמעותי באירוע, בכתב האישום המתוקן בתיק דנא מתברר כי קיימת דמות אחרת מרכזית אשר יזמה את האירוע והורתה לנאשם מה לעשות; כמו כן, לוקאס הורשע על פי הודאתו בעבירה של סיוע לחטיפה, לפי סעיף 372 לחוק העונשין, שהעונש המרבי בגינה עומד על 10 שנות מאסר. כל זאת, בנוסף להרשעתו של לוקאס בעבירה של תקיפה בנסיבות מחמירות, באשר הוא תקף פיזית את המתלונן, בניגוד לנאשם; תסקיר המבחן שהוגש לגבי לוקאס היה שלילי, וההמלצה לגביו הייתה מאסר בפועל; עוד צוין כי מאחר שלוקאס היה נתון במעצר כבר 13 חודשים בעת שנגזר דינו ל-20 חודשי מאסר בפועל, הוא היה זכאי לשחרור בשל ניכוי שלישי מתקופת מאסרו; כמו כן הוסף כי לוקאס חויב בפיצוי המתלונן בסכום של 10,000 ₪ בלבד, ואילו בעניינו של הנאשם הוסכם כאמור על חיובו בפיצוי למתלונן בסכום של 40,000 ש"ח.

22. ב"כ הנאשם התייחס גם לנאשמת, וטען כי העבירה שבה הורשעה הנאשמת היא חמורה יותר מהעבירות שבהן הורשע הנאשם. לעמדת ב"כ הנאשם, ניתן לגזור גזירה שווה מהעונש שהושת על הנאשמת, בהתאם להסדר הטיעון בעניינה, לגבי העונש שיש להטיל על הנאשם דנא. עוד צוין כי הנאשמת כלל לא חויבה בפיצוי המתלונן.

23. ב"כ הנאשם הציג אסופת פסיקה המתייחסת לעבירות של סחיטה באיומים, לעתים גם יחד עם כליאת שווא, שבגינן נגזרו עונשים של של"צ או של מאסר בדרך של עבודות שירות.

24. ב"כ הנאשם ציין כי הפסיקה שאליה הפנתה המאשימה מתייחסת לנאשמים בעלי עבר פלילי מכביד או למספר רב של מעשי סחיטה חמורים - שלא כבמקרה דנא.

25. ב"כ הנאשם הדגיש כי לנאשם אין עבר פלילי, וכי האירוע התרחש לפני חמש וחצי שנים, כשגם בתקופה זו לא הסתבך הנאשם בפלילים. הוטעם כי העיכוב בהליך השיפוטי אינו באשמתם של הצדדים או של בית המשפט, אלא הוא נבע מחקירה פרטית שניהלה ההגנה, שבעקבותיה ביקשה המאשימה להשלים את החקירה.

26. ב"כ הנאשם הטעים בנוסף כי הנאשם היה עצור בגין תיק זה במשך כחמישה חודשים, השווים למעשה למאסר בפועל של תשעה חודשים (בהתחשב בניכוי השליש ובניכוי המנהלי). לאחר מכן שוחרר הנאשם למעצר בית הרחק מבני משפחתו, ורק לאחר חצי שנה במעצר בית מלא, הותר לנאשם לעבוד. רק מאוחר יותר הותר לנאשם לשוב לחיק משפחתו תחת איזוק אלקטרוני. בהמשך צומצם מעצר הבית לשעות הלילה בלבד, ורק לאחר מכן בוטלו התנאים המגבילים.

27. ב"כ הנאשם עמד עוד על נסיבותיו האישיות של הנאשם: בן 34, נשוי ואב לשלושה ילדים קטינים. הוא סיים לימודי רוקחות והוכר בישראל כבעל תואר שני. הנאשם טרם קיבל את תעודת הרוקח, מכיוון שהמתין עד לסיום המשפט. הנאשם איננו בעל דפוסים עברייניים, והוא בן למשפחה נורמטיבית ומשכילה. האירוע מושא כתב האישום עומד בעוכריו של הנאשם, ולדעת שירות המבחן, די בכך על מנת להוות הרתעה כלפי הנאשם; הנאשם לא חזר ועבר על

החוק מאז, כך שגם החשש של שירות המבחן מפני אי-עמידתו של הנאשם בפיתויים עתידיים - התפוגג.

28. על כן, עתר ב"כ הנאשם להסתפק בתקופת מעצרו של הנאשם, במאסר מותנה ובפיצוי; או לחלופין, לאמץ את המלצת שירות המבחן למאסר בדרך של עבודות שירות. ב"כ הנאשם הזכיר עוד כי הנאשם הסכים לשלם למתלונן פיצוי גבוה ביותר בסך 40,000 ש"ח.

29. הנאשם אמר לבית המשפט כי הוא מצטער על הטעות שעשה וכי הוא לא יחזור עליה.

דין והכרעה

הבניית הענישה ושיקולי ענישה - כללי

30. כידוע, **בעקבות תיקון 113 לחוק העונשין**, מקום שמיוחסים לנאשם **אישומים אחדים**, מלאכת הבניית הענישה היא למעשה בת **ארבעה שלבים**.

בשלב **הראשון**, יש לקבוע **האם** מדובר ב"**אירוע אחד**", כך שייקבע מתחם עונש הולם אחד לאירוע כולו, או שמא מדובר ב"**כמה אירועים**", כך שייקבע מתחם עונש הולם לכל אירוע בנפרד (סעיף 40 לחוק העונשין; לעניין הפרשנות של המונח "אירוע" ראו: ע"פ 1605/13 **פלוני נ' מדינת ישראל**, בפסקאות 15-18 לחוות דעתו של השופט ס' ג'ובראן (27/8/2014); ולאחרונה, בהרחבה, ע"פ 4910/13 **ג'אבר נ' מדינת ישראל** (29.10.2014); כמו כן, ראו: ע"פ 5834/13 **פלוני נ' מדינת ישראל**, בפסקה 37 לחוות הדעת של השופטת ד' ברק-ארז (20.11.2014)).

בשלב **השני**, יש לקבוע **מתחם עונש הולם** לכל אירוע.

בשלב **השלישי**, יש לבחון **האם יש מקום לחרוג ממתחם העונש ההולם** - משיקולי שיקום או הגנה על שלום הציבור - אם לאו.

בשלב **הרביעי**, יש לקבוע את **העונש המתאים** שיושת על הנאשם; וככל שאין לחרוג ממתחם העונש ההולם, כאמור משיקולי שיקום או הגנה על שלום הציבור, יש לקבוע את העונש בתוך מתחם העונש ההולם (ראו, למשל, ע"פ 911/14 **פלוני נ' מדינת ישראל** (4.11.2014) (להלן: "**עניין פלוני**")).

31. בהתאם לסעיף 40 לחוק, **העיקרון המנחה** בענישה הוא **עיקרון ההלימה**, דהיינו קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו.

32. **מתחם העונש ההולם** - בהתאם לסעיף 40ג(א) לחוק העונשין, בקביעת מתחם העונש ההולם על בית המשפט להתחשב בעיקרון המנחה, הוא כאמור עיקרון ההלימה, ולשם כך, יתחשב בית המשפט **בפרמטרים הבאים**: הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה ומידת הפגיעה בו, נסיבות הקשורות בביצוע העבירה, כמפורט בסעיף 40 לחוק העונשין, ומדיניות הענישה הנהוגה (ראו, למשל, ע"פ 2918/13 **דבס נ' מדינת ישראל**, בפסקה 6 (18/7/2013); ע"פ 8641/12 **סעד נ' מדינת ישראל**, בפסקאות 18-29 לחוות דעתו של השופט נ' סולברג (5/8/2013); ע"פ 4741/13 **מדינת ישראל נ' נעאמנה**, בפסקה 13 (10/6/2014)).

33. **חריגה ממתחם העונש ההולם** - בהתאם לסעיפים 40ד-ה לחוק העונשין, ניתן לחרוג ממתחם העונש

ההולם, בין אם לקולה משיקולי שיקום, ובין אם לחומרה משיקולים של הגנה על שלום הציבור.

34. **גזירת העונש המתאים** - בהתאם לסעיף 40ג(ב) לחוק העונשין, בגזירת העונש המתאים לנאשם, רשאי בית המשפט להתחשב בהתקיימות נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, כמפורט בסעיף 40יא לחוק העונשין. כמו כן רשאי בית המשפט להתחשב בשיקולי הרתעה אישית (סעיף 40 לחוק העונשין) והרתעת הרבים (סעיף 40 לחוק העונשין), ובלבד שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם.

35. בנוסף לאמור לעיל, וכנגזרת מעיקרון השוויון, שהוא עיקרון יסודי במשפטנו, מקום שמדובר בנאשמים שונים המורשעים בגדרה של פרשה אחת, יש להתחשב בעיקרון **אחידות הענישה** ולהחיל שיקולי ענישה דומים על מי שביצעו עבירות דומות במהותן, בנסיבות דומות, במיוחד כאשר לנאשמים נסיבות אישיות דומות. מעיקרון אחידות הענישה נגזר גם **עיקרון יחסיות הענישה**, שלפיו בגזירת העונש על נאשמים שביצעו מעשים דומים, יש לשמור על יחס של שקילות ושל יחסיות בין העונשים המוטלים עליהם, בהתחשב בשוני בין המעשים ובין הנסיבות האישיות של מבצעייהם (על עיקרון **אחידות הענישה ויחסיותה**, ראו למשל: ע"פ 2274/12 אבו מאדי נ' **מדינת ישראל**, בפסקה 16 (27/2/2013); ע"פ 7350/12 פלוני נ' **מדינת ישראל**, בפסקה 10 (14/1/2013); ע"פ 4450/11 עספור נ' **מדינת ישראל**, בפסקה 8 (8/2/2012); ע"פ 3117/12 ארביב נ' **מדינת ישראל**, בפסקה 13 (6/9/2012); ע"פ 2580/14 אבו ליל נ' **מדינת ישראל**, בפסקה 19 (23/9/2014); ע"פ 8355/13 פלוני נ' **מדינת ישראל**, בפסקאות 7-6 (18.11.2014)).

36. עם זאת, מובן כי **הענישה** היא **לעולם אינדיבידואלית**; ועיקרון אחידות הענישה או יחסיות הענישה אינם יכולים להוביל להעתקה אריתמטית או מכנית של עונשים או של שיקולי הענישה מנאשם אחד למשנהו (על עיקרון **האינדיבידואליות** של הענישה, ראו למשל: ע"פ 5106/99 אבו ניג'מה נ' **מדינת ישראל**, פ"ד נד(1) 350, בפסקאות 8-7 (2000); רע"פ 3674/04 אבו סאלם נ' **מדינת ישראל**, בפסקה 7 (12/2/2006); ע"פ 1535/06 **מדינת ישראל** נ' לוי (7/6/2006); ע"פ 3141/08 **מדינת ישראל** נ' דבארי, בייחוד בחוות דעתו של השופט ס' ג'ובראן (27/8/2008); רע"פ 3173/09 פראגין נ' **מדינת ישראל** (5/5/2009)).

מן הכלל אל הפרט

37. הנאשם ביצע עבירות אשר בבסיסן תאוות בצע ורצון לקבל כספים תוך איומים וניצול המצב הרגיש שבו היה נתון המתלונן. כאמור בכתב האישום המתוקן, הנאשם כלא את המתלונן שלא כדין בדירה וסחט אותו באיומים, באימו עליו בפגיעה שלא כדין בגופו במטרה להפחידו ובהטילו עליו אימה, כדי להניעו לשלם סכום כספי בתמורה לשחרורו; וכן סחט הנאשם את שריף באימו עליו בפגיעה שלא כדין במתלונן, שהוא קרוב משפחתו, וזאת כדי להניעו לשלם סכום גבוה בתמורה לשחרור המתלונן.

38. במקרה דנא, יש לראות את מכלול העבירות שביצע הנאשם כאירוע אחד, המורכב משלושה מעשים שונים שיש ביניהם קשר הדוק: כליאת השווא של המתלונן, הסחיטה באיומים של המתלונן, והסחיטה באיומים של שריף.

מתחם העונש ההולם

39. עבירת הסחיטה באיומים היא עבירה חמורה, אשר המחוקק מצא לנכון לבטא את חומרתה בכך שקבע לצדה עונש מאסר מרבי למשך שבע שנים (בגין חלופת הרישא לעבירה, החלה בעניינו). בגין העבירה של כליאת שווא

נקבע עונש מרבי של שלוש שנות מאסר. בביצוע העבירות פגע הנאשם בערכים המוגנים אשר ביסודן של עבירות הסחיטה וכליאת השווא: כבוד האדם וחירותו, ביטחון הפרט, חירות הפרט וחופש הפעולה שלו.

40. הפסיקה הכירה בחומרת העבירה של סחיטה באיומים, תוך שקבעה כי היא מחייבת תגובה עונשית קשה וכן שבמסגרתה נודעת חשיבות רבה להרתעה, מכיוון שרבים מקורבנות הסחיטה נמנעים מלדווח עליה ולערב את גורמי אכיפת החוק, מחשש שיבולע להם או שקלונם יוודע ברבים. ראו, למשל, האמור בע"פ 602/02 **אוחנינה נ' מדינת ישראל** הנ"ל, בפסקה 2:

"עבירה של סחיטה באיומים פוגעת באושיות סדרי החברה. ניצול חולשתו של אדם באיומים על בטחונו ושלומו, והטלת אימה כדי להשיג דבר מהקורבן מחייבת תגובה עונשית קשה".

בע"פ 10474/07 **אבו חצירה נ' מדינת ישראל**, בפסקה 9 (3.4.2008):

"על חומרתן של עבירות הסחיטה אין צורך להכביר במילים. חומרה זו מתבטאת בתוצאותיהן של העבירות - השגת רווחים קלים שלא כדין, תוך הטלת אימה ופחד עד כדי חשש לחיים על קורבנות העבירה ומשפחותיהם. לכך יש להוסיף, כי עבירות של סחיטה באיומים הן עבירות נפוצות, אשר קשה לחשוף אותן בשל חששם של הקורבנות לפנות לרשויות החוק".

ובעניין **אבו סעיד**, בפסקה ה.(4):

"אכן, ערים אנו לכך שהנסחטים במקרים רבים אינם נכונים להתלונן פן יבולע להם, והרי אין ניתן להעמיד שוטר ליד כל נסחט 24 שעות ביממה. לפיכך נודעת חשיבות מרובה להרתעת הסוחטים. יתר על כן, המדובר בעבירות שיש בהן שפל מדרגה מוסרי מיוחד; בע"פ 9839/06 **מדינת ישראל נ' חבני (טרם פורסם) ציינה חברתי השופטת ברלינר, כי 'סחיטה היא עבירה שיש בה יסוד של שפלות לצד ההיבט הרכושי שבה'. שפלות זו מתבטאת בהשגת רווחים קלים על חשבון הזולת, תוך הטלת אימה ופחד עד כדי חשש לחיים ולמשפחה".**

41. נסיבות ביצוע העבירות במקרה דנא: כאמור בכתב האישום, הנאשם הגיע לדירה בתיאום מוקדם עם הנאשמת ועם לוקאס, כך שאין מדובר במעשה ספונטאני אלא מתוכנן. לצד זאת, אין להתעלם מכך שאדם אחר היה מעורב בתכנית ותיאם את הפרטים עם יתר המעורבים; הנאשם השתתף בשלב המכריע של האירוע, שהוא בעצם מטרת כל התכנית הפלילית שרקמו הנאשם והאחרים, והוא שביצע את עבירות הסחיטה באיומים בפועל, והיה דמות דומיננטית במהלך זה; הנאשם השתמש באיומיו בלשון בוטה ואיים בהריגתו של המתלונן; ביצוע העבירות גרם לפגיעה בתחושת הביטחון של המתלונן והפר את זכות החירות שלו; הנאשם איים לא רק על המתלונן אלא גם על שריף, הגם שנראה ששריף לא חשש מהאיומים; אם שריף היה נענה לאיומים מצד הנאשם, אף היה בכך כדי לפגוע בקניינם של המתלונן וגם של שריף. מנגד לכך, המדובר במעשה חד-פעמי; לא ננקטה אלימות פיזית מצדו של הנאשם (אלא להיפך, הנאשם גער בלוקאס על שתקף את המתלונן); וכזכור, סכומי הכסף שנדרשו באיומים אף לא שולמו בסופו של דבר.

42. בפסיקת בית המשפט העליון נקבע כי יש להטיל על המורשעים בעבירות הנדונות עונשי מאסר, מאחורי

סורג ובריה, לתקופה משמעותית, שיהיה בהם להרתיעם מחד גיסא ולעודד את קורבנות העבירה לשתף פעולה עם המשטרה מאידך גיסא (ע"פ 9489/06 **אבו עסא נ' מדינת ישראל**, בפסקה 9 (25.10.2007); עניין **אבן סעיד**, בפסקה 5; ע"פ 3856/13 **גוני נ' מדינת ישראל** הנ"ל, בפסקה 10). עונשי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריה הוטלו גם עת דובר בנאשמים בעלי נסיבות אישיות מקלות (ראו למשל: ע"פ 6960/09 **שגיב נ' מדינת ישראל** (8.11.2009)).

43. כך, למשל, בעניין **אבו סעיד** הוחמר עונש המאסר בפועל שהוטל על משיב 1, אשר הורשע בעבירות של סחיטה באיומים, בגין כך שדרש לקבל את ניהול תחנת הדלק שאם לא כן יהיה "בלאגן", מ-24 חודשי מאסר בפועל ל-30 חודשי מאסר בפועל; בת"פ (מח' ב"ש) 40983-07-10 **מדינת ישראל נ' בסאייב** (24.10.2011) נגזר, בין היתר, עונש מאסר בפועל בן 9 חודשים על נאשמת שהורשעה בעבירות של קשירת קשר לפשע, חטיפה לשם סחיטה, סחיטה באיומים וכליאת שווא, בגין כך שפיתתה מתלונן להגיע לדירתה, שכנעה אותו להתפשט, גרמה לכך שהוא יצולם בעירום כשהוא במצב אינטימי עמה, וסחטה ממנו כסף בשל כך.

44. בשים לב לערכים שנפגעו, לנסיבות הכוללות של העבירות ולרמת הענישה הנוהגת - מתחם העונש ההולם לעבירות שביצע הנאשם הוא בין שנה לבין ארבע שנות מאסר בפועל, לצד עונשים נלווים.

גזירת העונש המתאים לנאשם

45. לצד הנסיבות המחמירות של העבירות, כמצוין לעיל, קיימות במקרה דנא נסיבות מקלות רבות וממשיות.

46. לזכות הנאשם אקח בחשבון את העובדה שהוא אדם נורמטיבי ונעדר כל עבר פלילי.

47. עוד יש לתת משקל לכך שהנאשם הודה, הגם שבעיצומה של פרשת התביעה ולאחר שהמתלונן העיד. הנאשם הביע חרטה, אשר התרשמתי שהיא כנה, ונטל אחריות על מעשיו.

48. יש להתחשב גם בזמן הרב של כחמש וחצי שנים שחלף מאז ביצוע העבירות. מאז ועד היום לא הסתבך הנאשם בעבירות כלשהן. האירוע מושא כתב האישום והמעצר בן כחמישה חודשים היוו עבורו טלטלה. נראה כי הנאשם אינו מסוכן עוד לציבור, ויש בכך כדי להקהות משיקולי הרתעת הנאשם וההגנה על שלום הציבור. בנסיבות המקרה, נראה כי ריצוי עונש מאסר מאחורי סורג ובריה עלול לסכל את שיקומו של הנאשם.

49. הנאשם אף הביע נכונות לשלם סכום פיצוי גבוה יחסית למתלונן, וגבוה באופן ניכר מהסכום שבו חויב לוקאס. הסכום מופקד בקופת בית המשפט ומובטח למתלונן, וגם בכך יש כדי למתן את העונש שיושת על הנאשם.

50. כאמור, הנאשם שהה במעצר ממש במשך כחמישה חודשים, ולאחר מכן שהה כ-4.5 חודשים במעצר בית מלא, ובמשך כ-9 חודשים מאז הוקלו תנאי השחרור בהדרגה עד שבוטלו כליל.

51. כזכור, **בעניינו של לוקאס**, שותפו של הנאשם, הוטל עונש של 20 חודשי מאסר בפועל. אמנם, הנאשם היה הדומיננטי במעשי הסחיטה באיומים, בהשוואה ללוקאס, אולם אין להתעלם מכך שלוקאס הורשע בשתי עבירות נוספות שבהן לא הורשע הנאשם: העבירה של תקיפה בנסיבות מחמירות בגין כך שנהג, להבדיל מהנאשם, באלימות כלפי המתלונן, והעבירה של סיוע לחטיפה לשם סחיטה, אשר לא נכללה בכתב האישום המתוקן לגבי הנאשם.

52. נתתי דעתי גם לעונש שהוטל כאמור על הנאשמת. עם זאת, מבחינה עקרונית, עונשו של הנאשם צריך להיות חמור יותר מהעונש שהושת על הנאשמת, שכן הנאשמת הורשעה אך בעבירה של חטיפה, בגין כך שפיתתה את המתלונן להגיע לדירה, ולא יוחסה לה מעורבות אקטיבית בסחיטת המתלונן. אין להתעלם גם מכך שעל אף שהעונש המרבי הקבוע לצד עבירת החטיפה עומד על 20 שנה, הגיעו הצדדים בעניינה של הנאשמת להסדר טיעון "סגור", בדבר עונש מאסר בפועל של 6 חודשים לריצוי בדרך של עבודות שירות. נוכח מכלול נסיבות העבירה שביצעה הנאשמת, חלופ הזמן, עברה הנקי ונסיבותיה האישיות, מצאתי לנכון לכבד הסדר זה, באשר לא היה בלתי-סביר בעיניי.

53. בנסיבות העניין, מעשי הנאשם דנא מצדיקים להטיל עליו מאסר מוחשי בפועל, ואלמלא כל הנימוקים לקולא ושיקול השיקום שעליו אעמוד להלן, מן הראוי היה להטיל על הנאשם מאסר לתקופה של שנה בפועל (לפחות).

54. אלא שבמקרה זה, מצדיק שיקול השיקום חריגה - מתונה - ממתחם העונש ההולם, כפי שיפורט להלן.

55. סעיף 40ד(א) לחוק העונשין קובע:

"קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה ומצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו..."

56. בפסיקה נקבע כי יש להצביע על פוטנציאל שיקומי משמעותי (ראו, למשל, ע"פ 1903/13 עיאשה נ' מדינת ישראל, בפסקה 7 (14.7.2013)).

על קיומו של פוטנציאל זה, ניתן ללמוד, בין היתר, מעברו של הנאשם; משיתוף הפעולה שלו עם רשויות החוק ועם שירות המבחן; ומקיומה של תמיכה והתגייסות משפחתית לצדו של הנאשם (רע"פ 7683/13 ד.פ. נ' מדינת ישראל, בפסקה 10 (23.2.2014)).

כמו כן, ככל שעולה כי השמת הנידון מאחורי סורג ובריח עלולה לאיין את ההליך השיקומי או לפגוע בו באופן ניכר, יש לשקול לבכר את שיקולי השיקום (ראו והשוו: רע"פ 262/14 נאשף נ' מדינת ישראל, בפסקה 10 (22.1.2014)); עניין פלוני).

57. ככלל, ניתן לחרוג ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום, גם אם אין מדובר במי שמשתתף בתהליך טיפולי, כעולה מע"פ 1903/13 עיאשה נ' מדינת ישראל הנ"ל, בפסקה 12:

"יש מקום להתערבות בעונש שנגזר על המערער בגדרי השלב השני, שמהותו בחינת קיומן של נסיבות המצדיקות סטייה מן המתחם. לעמדתו, במקרה הנדון קיימים נתונים רבים המעידים על פוטנציאל שיקומי גבוה במיוחד באופן המצדיק חריגה ממתחם העונש שנקבע בהתאם לסעיף 40ד(א) לחוק. עברו של המערער נקי לחלוטין, וכאמור עד לאירוע הנדון הוא ניהל אורח חיים נורמטיבי. תסקיר המבחן בעניינו של המערער מגלה פוטנציאל שיקומי ממשי, תוך קביעה כי הסיכוי לביצוע עבירות נוספות בעתיד הוא נמוך ביותר. שירות המבחן המליץ כזכור להשית על המערער עונש מאסר שיבוצע בעבודות שירות. כמו כן,

מהתנהלות המערער בתקופת מעצרו, ומאסרו עד כה, ניתן ללמוד על שיתוף פעולה אמיתי עם רשויות אכיפת החוק ובמיוחד עם שירות המבחן, מה שמעיד על רצונו להשתקם, וכן דומה כי למערער משפחה שיכולה לספק לו תמיכה משמעותית לשם כך. התסקיר אף מלמד כי מאסרו של המערער עלול להביא להידרדרות במצבו ולפגוע קשות בסיכויי שיקומו, חשש המתגבר ככל שמדובר במאסר ממושך יותר. כל אלו, לצד החרטה שהביע על מעשיו, מביאים למסקנה כי למערער סיכוי של ממש להשתקם, באופן המצדיק לחרוג מהמתחם שנקבע".

כך היה גם בע"פ 4945/13 מדינת ישראל נ' ע.ס., בפסקה 16 (19.1.2014).

לעניין זה ראו גם והשוו: ע"פ 5930/13 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 11 (2.10.2014):

"העובדה כי התנהגותו של המערער אינה מאופיינת, ככלל, בדפוסים אלימים, וכי האירוע מושא דיונו הוא יוצא דופן ואינו צפוי להישנות, מרמזת כי במובנים רבים עניינו באדם שהשתקם, או ששיקומו אינו צפוי להיות ארוך או מסובך. אין להשלים עם מצב שבו אדם אלים הנזקק לטיפול של ממש זוכה להקלה בעונש, ואילו אחר שלמעשה 'החלים' אינו זוכה להתחשבות דומה, ואף רבה יותר".

58. **בעניינו**, מדובר בשיקום מוצלח של הנאשם **בחמש וחצי השנים שחלפו** מאז האירוע מושא כתב האישום - אשר בא לידי ביטוי בתוכן החיובי בעיקרו של תסקיר שירות המבחן ובהימנעותו של הנאשם מלהסתבך בעבירה נוספת כלשהי במשך תקופה כה ארוכה, וכן בסיכוי הממשי שהשיקום המוצלח ימשך גם בעתיד.

59. **אמנם**, בגזירת עונשו של הנאשם, אין להסתפק אך בתקופת המעצר הנ"ל, במאסר מותנה ובחיוב בפיצוי - כעתירתה העיקרית של ההגנה - שהרי שיקול "השיקום אינו מוחק לחלוטין שיקולי ענישה אחרים, ובעיקר כאשר מדובר בעבירות שפגיעתן בסדר החברתי היא קשה" (ע"פ 420/12 סחונציק נ' מדינת ישראל, בפסקה 28 (24.10.2012)), ובעניינו, אין להתעלם משיקולי הרתעת הרבים והגמול ומעיקרון יחסיות הענישה.

60. **עם זאת**, בהתחשב בשיקומו של הנאשם, יש מקום לחרוג לקולא ממתחם העונש ההולם, למתן את תקופת המאסר בפועל שתושט עליו ואת דרך ריצויה, ולהסתפק באופן חריג בעונש מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, לתקופה המרבית של ששה חודשים, אך **מבלי לנכות מהעונש את תקופת מעצרו, שנמשכה כחמישה חודשים**.

יש להדגיש כי בכך, תקופת המאסר בתוספת תקופת המעצר נופלת אך במקצת מהרף התחתון של מתחם העונש ההולם, העומד כאמור על שנה (על מקרים נוספים, אם כי קלים יותר מהמקרה דנא, שבהם הסתפקו בתי המשפט בעונש מאסר בפועל לריצוי בעבודות שירות, בגין עבירות של סחיטה באיומים, בנסיבות מקלות ומיוחדות, ראו והשוו: ע"פ 10212/03 מטרס נ' מדינת ישראל (6.1.2005); ע"פ 4043/09 לירן נ' מדינת ישראל (25.11.2009); ע"פ 2967/10 פנטו נ' מדינת ישראל (5.10.2010); ע"פ 3811/13 מדינת ישראל נ' פלוני (1.8.2013)).

61. **כללו של דבר**, לאחר שנתתי את דעתי למכלול שיקולי הענישה, ובראש ובראשונה לעיקרון ההלימה, וכן כאמור לעקרונות יחסיות הענישה, האינדיבידואליות של הענישה, לשיקול השיקום ולכל יתר השיקולים לקולה ולחומרה, עמוד 11

החלטתי לאמץ את עתירתו החלופית של ב"כ הנאשם ואת המלצת שירות המבחן.

62. **סוף דבר**, הנני מטיל בזה על הנאשם **עונש כולל** כדלקמן:

א. 6 חודשי מאסר בפועל (ללא ניכוי תקופת המעצר), אשר ירוצו בעבודות שירות, כאמור בחוות הדעת של הממונה על עבודות השירות.

ב. 12 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים לבל יעבור עבירה שהיא פשע.

בנוסף לכך, הנני מחייב את הנאשם לפצות את המתלונן בסך 40,000 ש"ח.

המזכירות תעביר סכום זה לטובת המתלונן מתוך ההפקדה שהפקיד הנאשם בתיק המעצרים בגין תיק זה. יתרת ההפקדה, על פירותיה, תועבר, לבקשת הנאשם, אל ב"כ הנאשם.

הנאשם יתייצב ביום 4.2.2015 עד השעה 08.00 במשרדי הממונה על עבודות השירות במחוז דרום שליד כלא אשל בבאר שבע, לתחילת ריצוי העונש.

זכות ערעור תוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, ט' טבת
תשע"ה, 31 דצמבר
2014, במעמד הצדדים.
מרדכי לוי, שופט